

**КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО
ТА КРИМІНАЛІСТИКА**

АЛЕЙНИКОВ Г.І., кандидат юридичних наук
(Апеляційний суд Запорізької області)

УДК 343.101

**ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ЗМІНИ ОБВИНУВАЧЕННЯ
У СТАДІЇ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ**

Здійснено аналіз процесуального порядку зміни обвинувачення в стадії судового розгляду. Розглянуто порядок зміни обвинувачення за ініціативою прокурора та за ініціативою суду.

я ц 4 я ц Зміна обвинувачення, обсяг обвинувачення, судовий розгляд.

Осуществляется анализ процессуального порядка изменения обвинения в стадии судебного рассмотрения. Рассматривается порядок изменения обвинения по инициативе прокурора и по инициативе суда.

я ц 4 я ц Изменение обвинения, объем обвинения, судебное рассмотрение.

The clause is performed the analysis of a procedural order of change of charge in a stage of judicial consideration. The order of change of charge at the initiative of the public prosecutor and at the initiative of court is considered.

Keywords: charge change, charge volume, judicial consideration.

Подальший розвиток і реформування кримінального, кримінально-процесуального законодавства, реформування судової гілки влади та прокурорського нагляду відповідно до чинної Конституції України, запитів практики та вимог Ради Європи зумовлюють актуальність даної тематики. На сьогоднішній день обвинувачення в суді змінюється практично за всіма категоріями справ, як правило, внаслідок невиконання органами дізнання та досудового слідства обов'язків щодо всебічного, повного і об'єктивного дослідження обставин справи та неналежного прокурорського нагляду за органами, які проводять дізнання та досудове слідство.

Однак практика показує, що залишилося немало проблем, що вимагають подальшого дослідження судової та прокурорської практики та відповідного законодавства з метою поєднання розгляду судами кримінальних справ протягом розумних строків та одночасного забезпечення позицій захисту прав і законних інтересів обвинуваченого та потерпілого.

Винесене у заголовок цієї статті питання давно привертає увагу науковців. Серед них С.А. Альперт [1], П.М. Давидов [3], Т.М. Добровольська [5], В.С. Зеленецький [2], В.Т.Маляренко [9], Д.О. Постовий [8], В.М. Савицький [10], Ф.М. Фаткуллін [4], та ін. Це додатково підкреслює актуальність обраної теми.

Метою статті є дослідження концептуальних проблем, пов'язаних із судовою практикою щодо зміни обвинувачення в суді в ході розгляду справ, та надання рекомендацій для практики, а також висловлення пропозицій щодо подальшого удосконалення кримінально-процесуального законодавства.

Стадія судового розгляду – початковий і разом з тим головний, центральний етап правосуддя, що полягає в розгляді справи по суті. Розгляд справи по суті є реалізацією судом покладених на нього процесуальних функцій вирішення кримінальної справи. З урахуванням цієї функції суд забезпечує об'єктивний, повний і всесторонній розгляд справи. Тільки за наслідками цього розгляду суд ухвалює рішення, яке фіксується у вироку [6, с. 349].

Вирок виступає як засіб вирішення пред'явленого обвинувачення, оцінюється і з погляду послідовної реалізації кримінально-процесуальних норм при встановленні істини у справі. Таким чином, він стає засобом реалізації як кримінально-правових, так і кримінально-процесуальних норм права, актом визначення відповідності цілей правового регулювання потребам суспільства і об'єктивним можливостям права [7, с. 57].

Судовий вирок виступає як засіб вирішення обвинувачення по суті. У ньому і відбиваються всі зміни, вироблені в обвинуваченні в суді. Під вирокком суду розуміється акт право-

суддя, що вирішує по суті пред'явлене (або змінене) підсудному обвинувачення. Цим актом розв'язуються питання про винність або невинність підсудного у здійсненні злочину, призначення або не призначення покарання винному і деякі інші вказані в законі питання. Вирок є індивідуальним актом застосування норм права, ухвалюється судом першої інстанції в судовому засіданні з дотриманням спеціальних процесуальних гарантій.

Законодавець у ст. 275 Кримінально-процесуального кодексу України (далі – КПК) строго обмежує межі судового розгляду рамками пред'явленого підсудному обвинувачення. Але такі засади судового розгляду, як колегіальність, гласність, усність, безпосередність, змагальність, активна участь у ньому обвинувача, підсудного, захисника, потерпілого тощо, створюють найбільш сприятливі умови для критичної оцінки всіх фактичних матеріалів, які зібрані органами досудового слідства. При цьому можуть відпасти деякі докази, з'ясуватися нові, раніше невідомі або залишені без достатньої уваги факти. Можлива інша, чим на попередніх стадіях, оцінка тих або інших доказів і їх джерел, можуть змінюватися юридичні ознаки відомих у справі дій (бездіяльності), виявиться необхідність застосування іншого кримінального закону та ін. Усе це позбавляє суд можливості вирішити обвинувачення в тому вигляді, в якому його було пред'явлено підсудному, і виникає необхідність внесення в обвинувачення певних змін.

Регламентуючи зміну обвинувачення у стадії судового розгляду, закон (ст. 277 КПК) указує на те, що в цій стадії допускається зміна обвинувачення безпосередньо в судовому засіданні. При цьому на вимогу ст. 275 КПК розгляд справи буде проводитися в межах обвинувачення, яке пред'явлене обвинуваченому у справі або яке було змінено в суді. При цьому в стадії судового розгляду за відправне береться обвинувачення, про яке йдеться в постанові судді про призначення судового розгляду, який, по суті, є тим обвинуваченням, яке сформульоване в обвинувальному висновку, затвердженому прокурором. Викладені в обвинувальному висновку висновки в суді першої інстанції піддаються перевірці на двох рівнях. Перший рівень формальний, він здійснюється при призначенні судового розгляду. Перевірка даних, викладених в обвинувальному висновку, на другому (фактичному) рівні проводиться шляхом самостійного дослідження доказів у ході судового слідства, результати і виведення якого одержують свій вираз у вирокі.

Чинне кримінально-процесуальне законодавство, визначаючи повноваження суду щодо зміни обвинувачення в суді у ході судового розгляду, ні в якому разі не ставить ці повноваження в залежність від позиції підсудного і його захисника, покладаючи таку залежність суду від прокурора.

Відповідно до ст. 121 Конституції України однією із функцій прокуратури є підтримання державного обвинувачення в суді. Ця конституційна норма зумовлює обов'язкову участь прокурора у розгляді в суді кожної кримінальної справи, яка надійшла з обвинувальним висновком, з постановою про застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або про звільнення від кримінальної відповідальності. В окремих передбачених законом випадках прокурор бере участь у розгляді судом кримінальної справи приватного обвинувачення.

За змістом ст. 22 КПК прокурор у судовому засіданні зобов'язаний вжити всіх передбачених законом заходів для всебічного, повного й об'єктивного дослідження обставин справи, виявити як ті обставини, що викривають, так і ті, що виправдовують обвинуваченого чи пом'якшують його відповідальність. У відповідності до принципу змагальності сторін суд, зберігаючи об'єктивність і неупередженість, повинен створити необхідні умови для виконання сторонами їхніх процесуальних обов'язків і реалізації наданих їм прав.

Таким чином, прокурор у судовому засіданні повинен займати активну позицію і слідкувати за тим, щоб суд виконав свій обов'язок щодо забезпечення виконання у судовому засіданні кожної передбаченої законом процесуальної дії у сприянні тому, щоб сторони найповніше дослідили обставини справи.

Більше того, у зв'язку з тим, що згідно з ч. 1 ст. 323 КПК вирок суду (аналогічно й інше його рішення) повинен бути законним і обґрунтованим, прокурор повинен слідкувати, щоб головуючий у справі не оголосив про закінчення судового слідства, доки не будуть з'ясовані всі необхідні обставини справи.

Чинним Кримінально-процесуальним Кодексом України після внесених до нього змін та доповнень законами України від 23.06.2001 р. передбачається новий порядок зміни обвинува-

чення в суді. Але у зв'язку з нечіткістю викладення ст. 277 КПК України щодо зміни обвинувачення в суді, новиною введеного порядку дій суду, прокурора, інших учасників процесу, відсутністю офіційних роз'яснень щодо застосування цієї правової норми на практиці виникає багато спорів, утруднень з цього питання.

Ф.Н. Фаткуллін вважає, що «під зміною обвинувачення слід розуміти внесення до нього офіційними особами тих чи інших поправок, які позначаються на сутності, обсязі чи характері обвинувачення у справі і тому вимагають додержання встановленого законом порядку» [4, с. 164]. Згідно з цим порядком будь-яка зміна обвинувачення здійснюється у конкретному процесуальному акті, який відображає рішення компетентного органу про зміну обвинувачення. Таке рішення як юридичний факт тягне за собою певні правові наслідки, що визначають межі судового розгляду.

На нашу думку, під зміною обвинувачення можна розуміти, наприклад, зміну кваліфікації злочинного діяння, пом'якшення окремих формулювань, виключення деяких епізодів багатоепізодного злочину, зменшення обсягу обвинувачення у часі, просторі, розмірах, наслідках, виключення кваліфікуючих ознак, обтяжуючих відповідальність обставин, судимостей тощо. Перелічити всі можливі зміни обвинувачення надзвичайно важко.

На нашу думку, в законі вказано межі, які обумовлюють для прокурора застосування ст. 277 КПК України:

1) прокурор може змінити обвинувачення лише під час судового слідства, до оголошення судом про його закінчення в порядку ст. 317 КПК України;

2) не допускається зміна обвинувачення, якщо у зв'язку з цим необхідно у справі проводити досудове слідство.

Виходячи зі змісту ст. 277 КПК України, можна зробити висновок, що прокурор має право змінити в суді обвинувачення як у бік пом'якшення, так і погіршення становища підсудного.

Аналіз цієї норми закону свідчить, що обмежень щодо зміни обвинувачення в бік пом'якшення немає аж до часткової або повної відмови прокурора від нього.

Прийнявши рішення про необхідність зміни обвинувачення в суді, прокурор повинен оголосити таку позицію шляхом винесення постанови до кінця судового слідства.

Вважаємо, що висловлення її в промові тягне за собою порушення права потерпілого, якому закон (ч. 4 ст. 277 КПК) надав право підтримувати обвинувачення у раніше пред'явленому обсязі, про що суд повинен йому роз'яснити. Вважаємо, що постанову необхідно виносити навіть при незначних змінах, які в цілому не торкаються кваліфікації злочину за певними частинами статей Кримінального кодексу, тому що державний обвинувач у дебатах висловлює свою позицію щодо вже сформульованого ним конкретного обвинувачення.

Прокурор, який у ході судового слідства вважає за необхідне змінити обвинувачення, має заявити клопотання та попросити суд надати йому час для підготовки відповідної постанови, адже відповідальність за повне, всебічне та об'єктивне дослідження обставин справи в разі зміни прокурором обвинувачення в суді насамперед покладено на прокурора. Тому перш ніж прийняти таке рішення, він, пам'ятаючи, що у подальшому не буде змоги виправити його помилку, повинен використати всі передбачені законом можливості для переконання і себе, і суду в тому, що підстав для обвинувачення підсудного у вчиненні злочину, вказаного в обвинувальному висновку, немає. При цьому прокурор, хоча він і має процесуальну самостійність у судовому засіданні, не позбавлений права порадитися з іншими прокурорами, вивчити відповідні нормативні акти, судову практику, спеціальну літературу тощо. Таким чином, на зміну прокурором обвинувачення в суді (як і на його підтримання) прокурор має йти, коли у нього не залишилося ніяких сумнівів.

Що стосується зміни обвинувачення у суді в бік погіршення становища підсудного, то найбільші труднощі на практиці виникають при вирішенні питання, в яких випадках зміна кваліфікації злочину або суті обвинувачення можлива у судовому засіданні, а в яких потребує повернення справи на додаткове розслідування.

На наш погляд, критерієм розмежування може стати обсяг досудового обвинувачення.

Якщо підсудний обвинувачується у діях, описаних в обвинувальних актах досудового слідства, але кваліфікація за статтями КК України визначена невірно або зовсім не визначена, а

застосування правильної кваліфікації не потребує додаткових слідчих дій, змінити обвинувачення можна у судовому засіданні.

Приклад: У судовому засіданні В., якого обвинувачено у вчиненні крадіжки, знайшло підтвердження, що він вчинив її таємно, але одразу був захоплений свідками, один з яких навіть намагався його затримати. Відштовхнувши цього свідка, В. з краденим з місця події втік. По-перше, фактичні діяння підсудного були описані у досудовому обвинуваченні, але невірно вказаний спосіб вчинення злочину (замість відкритого вказаний таємний). А по-друге, в проведенні будь-яких слідчих дій необхідності не було. Тому державний обвинувач у судовому засіданні виніс мотивовану постанову про зміну обвинувачення з крадіжки на пограбування і суд з такою позицією погодився.

Напроти, якщо злочинні дії не описані в обвинувальних актах досудового слідства або їх інкримінування потребує проведення додаткового слідства, змінити обвинувачення можна лише шляхом повернення справи на додаткове розслідування.

Приклад: Підсудний М. притягнутий до кримінальної відповідальності за зловживання службовим становищем. Під час судового слідства з'ясовується, що він вніс завідомо неправдиві відомості в офіційні документи, що не було описано в актах досудового обвинувачення. Крім того, інкримінування службового підлогу потребує проведення додаткових слідчих дій. У зв'язку з цим прокурор правильно заявив клопотання про повернення справи на додаткове розслідування.

Між тим при застосуванні норми процесуального права, що передбачає можливість зміни прокурором обвинувачення в суді, виникають проблемні питання.

Внесеними останнім часом змінами та доповненнями до КПК суттєво розширені права потерпілого у кримінальній справі. Зокрема, ст. 264, 277 КПК надають йому право при зміні прокурором обвинувачення в бік пом'якшення становища підсудного або відмови від обвинувачення підтримувати його у раніше пред'явленому обсязі. Чинний КПК не містить роз'яснень щодо того, яке обвинувачення вважати «у раніше пред'явленому обсязі»: пред'явлене на стадії досудового слідства, що може змінюватись декілька разів, чи державне, з яким прокурор надсилає справу до суду. Вважаємо, що прокурор та суд в таких випадках повинні уточнювати у потерпілого, яке саме обвинувачення буде підтримувати потерпілий.

Разом з тим залишилися без змін деякі норми КПК України, які не відповідають новому статусу потерпілого. Так, ч. 4 ст. 27 КПК надає право прокурору не тільки самому порушити кримінальну справу з підстав, передбачених ч. 1 цієї статті, а й вступити в таку справу, порушену суддею за скаргою потерпілого, коли цього вимагає охорона державних або громадських інтересів чи прав громадян, та підтримувати обвинувачення в суді. Хоча таке обвинувачення законодавець не назвав державним, але саме таким воно є. Таким чином, приватне обвинувачення, з одного боку, трансформується у державне, а з іншого – існує самостійно, тому що потерпілий продовжує його підтримувати в суді та користується при цьому правами, передбаченими ст.49 КПК України. Але у таких випадках, згідно з ч.4 ст. 27 КПК України, справа у разі примирення потерпілого з обвинуваченим (підсудним) закриттю не підлягає. Тобто потерпілий у справі, порушеній судом за його заявою, якщо в процес вступив прокурор, не може реалізувати своє право ініціювати закриття справи у зв'язку з примиренням з підсудним за загальними правилами ч.1 ст.27 КПК. Більше того, така безумовна заборона не відповідає вимогам ст.46 КК, яка передбачає при наявності відповідних підстав звільнення від кримінальної відповідальності за примиренням винного з потерпілим у будь-якій справі про нетяжкий злочин.

Оскільки постановою прокурора про зміну прокурором обвинувачення в суді набирає правового значення лише за підтримки її потерпілим чи його представником, прокурори зобов'язані ставити перед судом питання та забезпечити розгляд справ за участю потерпілих або їх представників. У тому разі, коли щодо потерпілого здійснюються заходи безпеки і він є звільненим від обов'язку з'являтися в судові засідання, на нашу думку, в судовому засіданні повинен брати участь його представник або позицію потерпілого має бути викладено у письмовому зверненні до суду.

На жаль, законодавцем не вирішено питання про те, як діяти суду при зміні прокурором обвинувачення в суді коли місцезнаходження потерпілого невідоме і забезпечити його явку в судові засідання неможливо. На нашу думку, прокурор, усвідомлюючи безвихідність цієї ситуації

ації, при зміні обвинувачення в бік пом'якшення не повинен виносити постанову про зміну обвинувачення в суді, а має під час судових дебатів порушити питання про зміну кваліфікації дій підсудного, оскільки за таких обставин позиція потерпілого за чинним законом правового значення не має.

Прокурорам необхідно пам'ятати, що роль потерпілого та його представника у процесі розгляду кримінальних справ у суді по справах, по який прокурор змінює обвинувачення, набуває сьогодні великої значимості. Вони фактично стають контролерами діяльності прокурора в судовому засіданні. Неважко уявити долю прокурора, котрий виніс постанову про зміну обвинувачення в суді в разі, коли з ним не погодився потерпілий (чи його представник), який не відмовився від підтримання обвинувачення і домігся постановлення законного й обґрунтованого обвинувального вироку.

З урахуванням таких обставин, а також відсутності механізму перегляду зазначених постанов прокурора, з метою недопущення зловживань та спрощенства в судочинстві, прокурорам необхідно вжити всіх необхідних заходів для належного виконання закону, безумовно виконувати п. 5.7 наказу Генерального прокурора України № 5 від 19.09.05 «Про організацію участі прокурорів у судовому розгляді кримінальних справ та підтримання державного обвинувачення», яким встановлено, що при необхідності зміни обвинувачення в суді позиція державного обвинувача обов'язково узгоджується з прокурором району, лише після цього готується відповідна постанова та надається для ознайомлення прокурору. Крім того, постанови про зміну обвинувачення завжди направляються до галузевого відділу прокуратури області.

Немало дебатів у практиків викликає і зміст положення щодо права прокурора в суді змінити пред'явлене обвинувачення: чи повинні при цьому застосовуватися ст. 141 КПК України, яка регламентує зміну обвинувачення на стадії досудового слідства, тобто чи повинен державний обвинувач в постанові про зміну частини обвинувачення заново пред'являти його у повному обсязі. Чіткої відповіді на це ст.277 КПК України не дає. У ній зазначається лише, що прокурор виносить постанову, в якій формулює нове обвинувачення та викладає мотиви прийнятого рішення.

На відміну від структури та змісту обвинувального висновку та постанови про притягнення в якості обвинуваченого, які докладно описані вченими й опубліковані у наукових та практичних виданнях, структура та зміст постанови про зміну прокурором обвинувачення в суді зовсім не розроблені. Тому ми, виходячи із загальних уявлень про постанову прокурора, пропонуємо таку структуру цього процесуального документу, що має допомогти державним обвинувачам змінювати обвинувачення при розгляді судами кримінальної справи.

Прокурору, який підтримує державне обвинувачення в суді, необхідно пам'ятати, що відповідно до змісту закону суд не вправі вимагати від прокурора відповідної мотивації постанови, не може цю постанову повернути або не прийняти.

У *вступній частині* постанови про зміну прокурором обвинувачення в суді вказується назва процесуального документу (постанова про зміну обвинувачення в суді), а також те, що вона винесена в порядку ст. 277 КПК України. Далі вказується місце винесення постанови та дата винесення постанови, яка повинна збігатися з датою оголошення постанови в суді.

Далі вказується посада, класний чин і прізвище прокурора, який брав участь у судовому процесі як державний обвинувач, які матеріали кримінальної справи були вивчені в ході судового слідства, по обвинуваченню якої особи та статті кримінального закону.

Викладення мотивувальної частини в постанові є дуже важливою частиною. На нашу думку, при цьому необхідно керуватись такою послідовністю викладення.

В *описово-мотивувальній частині* постанови прокурор повинен у частині першій вказати таке:

1. Викладення фактичних обставин справи так, як вони були встановлені досудовим слідством. Викладення фактичних обставин справи у постанові має певну відміну від викладу цього розділу в обвинувальній промові. Якщо в обвинувальній промові прокурор здебільшого викладає фактичні обставини справи такими, якими вони йому бачаться після судового слідства (з урахуванням, звичайно, і матеріалів досудового слідства), то, як ми вважаємо, при зміні прокурором обвинувачення в суді викладення обставин справи у своїй постанові прокурор не може почати відразу з викладення своєї концепції справи. У такому випадку постанова буде

непослідовною, нелогічною, незрозумілою присутнім. На початку треба викласти фактичні обставини справи так, як вони були встановлені досудовим слідством.

2. Висновок про не підтвердження обвинувачення в суді та про необхідність змінити обвинувачення. Після цього доцільно зазначити про те, що це обвинувачення не підтвердилось і тому необхідно його змінити.

3. Аналіз та оцінка доказів досудового та судового слідства у постанові, як і в обвинувальній промові, складають основну за змістом частину постанови. Зазначимо лише, що оцінка доказів, зібраних у справі під час досудового слідства і судового засідання, повинна провадитися ще ретельніше, ніж в обвинувальній промові. Адже висновок, якого доходить прокурор, тут зовсім не той, який був затверджений в обвинувальному висновку.

Насамперед треба визначити, які докази досудового слідства не можна взяти до уваги і чому саме, і це довести; які докази і внаслідок яких обставин, встановлених у судовому засіданні, втратили своє значення; проаналізувати кожний доказ окремо та всі у сукупності і переконатися всім у тому, в чому прокурор переконаний сам. Психологічно прокурору важко відмовитись від підтримки державного обвинувачення у варіанті, описаному в обвинувальному висновку, особливо тоді, коли він сам затверджував обвинувальний висновок, чим і пояснюється та обставина, що на практиці відмова від підтримання державного обвинувачення трапляється рідко.

При цьому прокурорам необхідно проаналізувати докази в таких спірних питаннях, якими є умисел підсудного, причинний зв'язок між його діями та наслідками, дати оцінку допустимості доказів тощо. Ось чому прокурор, аналізуючи докази, повинен уміти виділити спірні, перенести на них центр уваги і показати, чому саме їх слід тлумачити на користь підсудного.

4. Викладення фактичних обставин справи так, як вони були встановлені судовим слідством, та висновку про необхідність зміни обвинувачення в суді. Після детального аналізу й оцінки доказів прокурор повинен викласти юридичні та фактичні підстави для зміни обвинувачення в суді. Обсяг і зміст цього розділу постанови при необхідності зміни обвинувачення в суді залежить насамперед від особливостей встановлення ознак складу злочину в діях підсудного.

5. Формулювання зміненого обвинувачення та юридична кваліфікація дій підсудного.

У *резольютивній частині* постанови прокурор повинен сказати, що у справі змінюється обвинувачення, та вказати його повний текст.

Також слід зазначити, що постанова про зміну обвинувачення в суді оголошується прокурором та передається в ході судового засідання головуючому у справі для приєднання до матеріалів справи.

І наостанок необхідно згадати, що до суду передаються копії постанови в кількості учасників процесу.

Після того як прокурор оголосить свою постанову, він передає її головуючому у справі та вручає копії постанови учасникам процесу.

Якщо прокурором ставиться питання про застосування кримінального закону, який передбачає відповідальність за менш тяжкий злочин, то суд роз'яснює потерпілому та його представнику їх право підтримувати обвинувачення у раніше пред'явленому обсязі, про що робиться запис у протоколі судового засідання.

Доцільно відкласти розгляд справи не менш ніж на три доби для надання підсудному можливості підготуватися для захисту проти нового обвинувачення. Про хід виконання даної процесуальної дії робиться запис у протоколі судового засідання.

Регламентуючи зміну обвинувачення у стадії судового розгляду при постановленні вироку в нарадчій кімнаті, закон указує на те, що в цій стадії не допускається зміна обвинувачення на тяжче або таке, що істотно відрізняється від раніше пред'явленого. Інші зміни обвинувачення можуть вноситися в обвинувачення безпосередньо в судовому засіданні. Предметом судового розгляду є те обвинувачення, яке пред'явлене обвинуваченому у справі. При цьому на стадії судового розгляду за відправне береться обвинувачення, про яке йдеться в ухвалі судді про призначення судового розгляду, який, по суті, є тим обвинуваченням, яке сформульовано в обвинувальному висновку, затвердженому прокурором.

Підстави, що зумовлюють необхідність зміни обвинувачення, можна умовно поділити на об'єктивні і суб'єктивні. До об'єктивних підстав належать обставини, виникнення і існування

яких не повністю залежить не від волі, розсуду, кваліфікації конкретних осіб, що здійснюють свої обов'язки у справі. Суб'єктивними підставами є неповнота і однобічність розслідування в результаті недослідження істотних обставин справи та погана професійна підготовка і незначний досвід роботи, що спричиняє недостатньо критичне ставлення до зібраних матеріалів, доказів і доводів обвинуваченого на свій захист.

Наведені в статті положення надають можливість висловити рекомендації при прийнятті проекту Кримінального процесуального Кодексу України.

Частина 2 статті 39 «Участь прокурора в судовому провадженні» слід викласти в такій редакції: «Прокурор має право змінити обвинувачення, висунути додаткове обвинувачення, повністю чи частково відмовитися від підтримання обвинувачення».

Список використаної літератури:

1. Альперт С.А. Потерпевший в советском уголовном процес се: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – Х., 1956.
2. Возбуждение государственного обвинения в советском уголовном процессе / Под ред. Зеленецкого В.С. – Х., 1979.
3. Давыдов Л.М. Обвинение и защита // Актуальные проблемы советского уголовного процесса. – Свердловск, 1987.
4. Изменение обвинения / Под ред. Фаткуллина Ф.Н. – М., 1971.
5. Изменение обвинения в судебных стадиях советского уголовного процесса / Под ред. Т.Н. Добровольской. – М., 1977.
6. Кримінально-процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / За заг. ред. В.Т. Маляренка, В.Г. Гончаренка. – К., 2003.
7. Матієк С. Щодо визначення поняття «обвинуваченого» // Вісник прокуратури. – 2002. – № 5 (17). – С. 57-63.
8. Постовой Д.А. К вопросу об элементах и структуре обвинения в советском уголовном процессе // Научная конференция. Тезисы докладов. – Х., 1968. – С. 154-158.
9. Прокурор у кримінальному судочинстві / За ред. Маляренко В.Т., Вернидубова І.В. – К., 2001.
10. Уголовный процесс: Словарь-справочник / Под ред. Савицкого В.М., Ларина А.М. – М., 1994.

Надійшла до редакції 10.04.2012

ВЕЛИЕВ Х.Р.

доктор философии в области юридических наук
(Бакинский государственный университет)

УДК 343.163

РОЛЬ И ЗАДАЧИ ПРОКУРОРА В УСТАНОВЛЕНИИ ОБЪЕКТИВНОЙ ИСТИНЫ ПО УГОЛОВНОМУ ДЕЛУ

Досліджено роль прокурора у встановленні істини у кримінальному судочинстві.

я ц 4 я ц : мета доказування, всебічне, повне і об'єктивне дослід-вання всіх обставин справи, принцип об'єктивної істини.

Исследуется роль прокурора по установлению истины в уголовном судопроизводстве.

я ц 4 я ц цель доказывания, всестороннее, полное и объективное исследование всех обстоятельств дела, принцип объективной истины.

The role of the Prosecutor on determining of truth in a criminal proceeding is explored in this article.

Keywords: objective truth, comprehensive, full and objective investigation of all circumstances of the case, the principle of objective truth.

Основу уголовного процесса составляет обвинение. Однако интересы и статусы субъектов уголовного процесса, осуществляющих обвинение, различаются. Большинство процессуалистов разделяют субъектов обвинения на две группы. При этом осуществление своих полномочий первой группой субъектов (куда входят дознаватель, следователь и прокурор)

